

*Івашко Олександр Дмитрович, студент архітектурного ф-ту,
Київський національний університет будівництва і архітектури*
ВПЛИВ АРТ-КЛАСТЕРІВ НА СУЧАСНИЙ МІСЬКИЙ ПРОСТІР

*Iwashko A.,
student grupy 63-a KNUBA*

Wpływ Art-klasterów Na Współczesny Miejski Obszar.

W artykule jest podjęty problem przemiany funkcji nierentownych przemysłowych obiektów, które zajmują dużo miejskich terytoriów. Dzis istnieją kilku wariantów użycia tych terytoriów – od pełnej rujnacji niepracujących przemysłowych korpusów dla budownictwa komercyjnych obiektów do zachowania ich wyglądu zewnętrznego i przemiany funkcji pod objekty artystyczne. Jak pokazuje europejskie, ukraińskie i rosyjskie doświadczenie stworzenia takich Art-centrów, ich ekonomiczny efekt objaśnia się nowymi oświatowymi i kulturalnymi potrzebami ludności.

***Kluczowe słowa:** miejski obszar, Art-klaster, przemysłowe przedsiębiorstwa, wpływ, transformacja.*

Основна частина. Розвиток промисловості в XIX-XX століттях кардинально змінив вигляд міст в державах в різних частинах світу, і саме тоді невід’ємною рисою пейзажу промислових міст стає безліч труб і промислових корпусів. Проте з часом на зміну індустріального виробництва прийшло інтелектуальне виробництво, що стало особливо відчутним на порозі XXI століття, і це породило проблему як використовувати старі заводи і фабрики, які в умовах сьогодення виявились непотрібними?

Наприкінці XX-на початку XXI століття популярності набуває тип простору під назвою «арт-кластер».

З соціальної точки зору, це об’єднання людей з однаковими інтересами в одному просторі. За словами Дмитра Борисова, директора з розвитку ГК “Овентал”, механізм створення арт-кластеру криється у високій зацікавленості представників творчих професій в знаходженні разом і деякому відчужденні від звичного укладу орендаторів. Останнє викликано рядом причин - це і неформальний дрес-код, і галасливі заходи, і ненормований робочий графік.

Сьогодні спостерігається домінування урбаністичних процесів, тобто збільшення населення великих міст за рахунок середніх і малих та сел. Сучасне міське середовище складається з сукупності різнофункціональних будівель, а якість (точніше, функціональність і комфортність міського середовища) залежить від якісного забезпечення потреб жителів міста, причому сучасні умови життя ставлять на найвищий щабель в тому числі культурні і комунікативні потреби. Сьогодні такі традиційні заклади як кінотеатри, театри, будинки культури, будинки творчості, палаци школярів часто сприймаються як застарілі, які не повною мірою забезпечують всі сучасні потреби в творчому і культурному розвитку, тоді як сучасна людина, особливо молода, прагне насамперед сприятливих умов для самовираження, розвитку свого

внутрішнього світу тими засобами, які кожний має змогу вибрати самостійно. Так народжується потреба індивідуальності міського культурного середовища, в якому активну роль відіграють самі відвідувачі. З'являється принципова інша форма культурно-мистецького закладу сучасності – арт-кластер (або лофт), одна з форм «креативної комерційної забудови», «креативного простору», найчастіше трансформованого з нерентабельних промислових територій великих міст [1].

Трансформація (або ревіталізація) промислових територій під креативний простір – це один з новаторських способів осучаснення міського середовища з урахуванням зміни потреб мешканців міста. Як правило, при такій ревіталізації відбувається повна зміна функції території.

Арт-кластери як міські простори ХХІ століття виникають як центри об'єднання різних культурно-мистецьких і бізнес-процесів, і ті процеси, які їх формують, згодом починають розповсюджуватись на місто в цілому, тобто на розвиток інфраструктури міста, появу нових робочих місць, реалізацію творчої активності в комерційних проектах, осучаснення міського середовища новими засобами естетичної виразності і – як результат – підняття рівня культурного потенціалу мешканців міста [1,3,5,6]. Поступово вони стають невід'ємною частиною комфортного культурного середовища міста.

Необхідною умовою такого перепрофілювання нерентабельних промислових підприємств є їх розташування в великому місті або в місті з хорошою транспортною доступністю, розвиненою туристичною інфраструктурою.

В створенні арт-кластерів має застосовуватись насамперед середовищний, а не лише об'єктний підхід до проектування, оскільки вони активно впливають на трансформацію міського простору. Отже, первісна задача, яка стоїть при створенні кластеру, – це організація простору і прогнозування впливу його території на простір району чи міста. Два основних типи середовищ за сприйняттям – це площина (будівля вздовж вулиці) і курдонер (будівлі в вигляді каре з внутрішнім двором), простори бувають відриті і замкнуті. Існує два основних способи взаємодії об'єкту і навколишнього простору – вписатись в простір чи навпаки зруйнувати його певними естетичними засобами (суперграфіка, добудова об'ємів і т.д.) Якщо будівля є носієм естетичних якостей, бажано зберегти її вигляд і не руйнувати співвідношення об'єкт-навколишнє середовище. Навпаки, неестетична будівля може набути виразності через навмисне зруйнування просторів засобами суперграфіки. При створенні сучасних арт-просторів слід враховувати, що промислові об'єкти можуть знаходитись в реєстрі пам'яток нерухомої спадщини і їх фасади можуть бути предметами охорони, тож в такому випадку варто їх зберігати в первісному вигляді (Рис.1). Натомість в зв'язку зі зміною функцію об'єкта доцільно змінити простір навколо нього, в тому числі і засобами суперграфіки, а також внести корективи в організацію дворового і інтер'єрного просторів.

Рис.1 Галерея “OFF Piotrkowska”, м.Лодзь, Польща. Фото О.Івашка, 2017

Види засобів виразності арт-кластеру зумовлюються умовами зорового сприйняття і залежать від типу простору (площина чи курдонер). Важлива роль при перепрофілюванні нерентабельного промислового об'єкту відводиться колористичному вирішенню. В тому випадку, коли головний фасад є предметом охорони і не може бути кардинально змінений, можна вводити колористичні акценти на рівні входу чи сучасних інсталяцій та реклами встановлених перед чи по боках від нього. На зорове сприйняття впливає колір, масштаб чи деталізація.

Як свідчить закордонний і вітчизняний досвід, підходи при перепрофілюванні нерентабельних промислових об'єктів чи фортифікаційних споруд під арт-об'єкти відрізняються у відповідності до поставлених задач. Варіанти вирішення фасадів зводяться до трьох основних:

- повне збереження історичних фасадів пам'яток архітектури;
- часткове збереження історичних фасадів і добудова нових об'ємів;
- повна модернізація фасадів відповідно до нових потреб.

Варіанти вирішення інтер'єрних просторів зводяться до наступних:

- максимальне збереження первісних інтер'єрів і тактовне включення нового меблювання і обладнання;
- фрагментарне збереження акцентних фрагментів первісних інтер'єрів і промислового обладнання і включення їх в нову концепцію вирішення в інтер'єрі;
- повна модернізація внутрішніх просторів без прив'язки до первісних інтер'єрів.

В реконструйованих під арт-кластери об'єктах можливий такий набір приміщень:

- 1) музейні зали, виставки, аматорські театри, лекційні зали, медіатеки, виставкові зали;

- 2) майстерні митців, магазини, галереї, шоурум, арт-кафе, ресторани;
- 3) невеликі театри, галереї, приміщення для проведення святкових заходів, майстерні;
- 4) майстерні, шоурум, коворкінги, кафе, невеликі готелі, виставкові приміщення, магазини;
- 5) офіси і майстерні, дизайн-студії, творчі курси, дитячий клуб, шоуруми, магазини, майданчики для проведення заходів, театральні простори, коворкінги, ремісничі майстерні;
- б) коворкінг, опен-спейс простори, поп-ап спрямування.

Загальні висновки

Проблема ревіталізації нерентабельних промислових об'єктів є дуже актуальною для всього пострадянського простору і для великих міст України, де внаслідок зміни економічних умов політичної ситуації починаючи з 1990-х років значна частина розташованих в міській зоні промислових об'єктів виявилась нерентабельними. Враховуючи те, що ці заклади займають великі території в центральних районах міст і збереглися капітальні споруди колишніх цехів і технічних споруд, виникає питання надання цим територіям «другого життя» відповідно до реалій сьогодення. Один варіант – це звільнення територій від забудови і зведення на цьому місці нових будівель. Другий варіант – це перетворення нерентабельних підприємств на арт-кластери зі зміною функції.

В містах України є багато колишніх промислових зон, які займають великі території і ніяк не використовуються. Сьогодні є кілька варіантів використання цих територій: один з них, найбільш радикальний, – це повне очищення ділянки від будівель і нове будівництво, другий – перепрофілювання колишніх підприємств під нові функції. Перший варіант закладає багато проблем на майбутнє: якщо на вільній території зводиться великий житловий масив (як, наприклад, на місці знесеного Сінного ринку) без модернізації транспортних мереж і всієї інфраструктури оточуючої території, з часом поглиблюються транспортні проблеми, виникає нестача місць в дитячих садках і школах, тощо.

З містобудівної точки зору, арт-кластери – це справжній прорив у переосмисленні міської тканини, її джентрифікації [2, 7-14]. Так склалось, що в світі більшість кластерів знаходяться саме у старих будівлях, що колись мали складське чи промислове значення. З часом міста все більше розростаються і промислові території, що знаходились на околицях, тепер вже хоч і не в центрі, але в середньому поясі. В результаті, подібні райони почали заселятися представниками різних субкультур та особами без певного місця проживання. Представники контркультур досить часто пересікаються з людьми різних творчих напрямів та професій, що і призвело до зростання популярності цих просторів серед художників, арт-менеджерів, музикантів, тощо. Ціни на нерухомість через великий попит почали зростати, що дало містам нові привабливі райони з досить цікавою направленістю.

Преваги арт-кластера як сучасного багатофункціонального інтелектуального простору наступні [2, 7-14]:

- сумарний ефект взаємодії елементів-складових, який в разі передбачає ефект їх взаємодії окремо один від одного;
- позитивний вплив на соціальну і культурну атмосферу в місті внаслідок появи нового публічного простору, умов для творчого розвитку всіх бажаючих, а відтак розвитку внутрішнього культурного потенціалу міста;
- поява нового комунікативного простору, особливо для митців різних напрямків, нових форм їх творчого самовираження;
- поява осучасненого динамічного простору, здатного до мобільності, розвитку і трансформації відповідно до зміни потреб;
- вдале вписування в усталене міське середовище, осучаснення міського середовища.

Список використаних джерел

1. Антонова А.А. Арт-кластеры как пространство для развития культурного потенциала города [Электронный ресурс] // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии: сб. ст. по матер. XLVII междунар. науч.-практ. конф. № 4(47). – Новосибирск: СибАК, 2015. <https://sibac.info/conf/philolog/xlvii/41733>
2. Глазычев В. Городская среда. Технология развития: Настольная книга. М.: «Издательство Ладья». 1995. – 240 с.
3. Макарова К. Постиндустриализм, джентрификация и трансформация городского пространства в современной Москве // Неприкосновенный запас. 2010. – С. 150-152.
4. Портер М. Конкуренция. Киев: Издательский дом «Вильямс». 2005. – 610 с.
5. Тыкулов Д. Фабрики превращаются в арт-кластеры [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.irn.ru/articles/31677.html> (дата обращения: 01.03.2015).
6. Федотова Н. Креативный кластер в контексте социокультурных проблем региона // Всероссийская научно-практическая конференция «Социокультурное пространство современной России: вызовы XXI века»: материалы науч. конференц. 30 апреля 2013 г. // Книжный дом «Либроком». – 2013. – С. 59-68.
7. Прогулки по Москве [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://moscow-walks.livejournal.com/2042791.html>.
8. В Киеве открылся коворкинг «Платформа» — эксклюзивный фоторепортаж [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ain.ua/2015/06/15/v-kieve-otrylsya-kovorking-platforma-eksklyuzivnyj-fotoreportazh>.
9. Дизайн-завод «Флакон» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://kudamoscow.ru/place/dizajn-zavod-flakon/>.

10. Савченко Е. Новое место: Fabrika.space [Электронный ресурс] / Е. Савченко. – Режим доступа : <http://urbo.ua/stati/gorod/Novoe-mesto-Fabrikaspace>.

12. OFF Piotrkowska. Opiekun projektu [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://offpiotrkowska.com/opiekun-projektu/>.

13. Art_Inkubator [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.artinkubator.com/Onas#!article_4.

14. Małopolski Ogród Sztuki [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://myartguides.com/art-spaces/museums/malopolski-ogrod-sztuki/>.

*Жуков Павел Петрович, магистр изобразительных искусств
Жукова Марина Игоревна, магистр изобразительных искусств,
ГОУ ВПО «Бендерский художественный колледж
им. В. И. Постойкина»*

СКУЛЬПТУРА И АРТ-ОБЪЕКТ КАК АТРИБУТ СОВРЕМЕННОГО ГОРОДСКОГО ПРОСТРАНСТВА

Образ современного города складывался из наслоений исторических и культурных процессов на протяжении длительного периода времени. Существует ряд городов, ведущих свою историю и облик из античности. И на протяжении становления образа города, его наполняли черты огромного количества разных стилей и течений архитектуры и скульптуры.

Задумываясь над тем, как на данный момент выглядит город или столица страны, бывшей некогда в составе СНГ, мы понимаем, что наибольшее количество городских построек сохранилось со времен 50-х – 80-х годов прошлого века. Конечно, исторические центры крупных городов выглядят более художественно и изысканно, связь архитектуры и окружающей ее среды в градостроительстве прошлого была неотъемлемым этапом проектирования городской среды. Мы восхищаемся тем совершенным пространственно-пластическим вкусом, которым обладали зодчие предшествующих поколений, позволяющим им с удивительным тактом вписывать в архитектурное окружение произведения искусств. Именно монументальная и монументально-декоративная скульптура на протяжении двух столетий умножала своеобразие европейских столиц. В массовой же строительной практике стран бывшего СНГ сегодня происходит постоянный инфляционный процесс, обесценивающий качество городского пространства. Технические завоевания и научный прогресс, придавшие индивидуальному жилищному строительству как бы налет цивилизации, на доле обернулись трагедией для индивидуума - отсутствием внимания к окружению, потерей в нем художественного разнообразия, гармонии, необходимых человеку. Одна из наиважнейших причин, с нашей точки зрения, - в отсутствии в новых жилых районах даже намеков на подлинную связь городской среды с изобразительным искусством. В погоне за быстрым строительством и развитием сопутствующих